גליון הש"ם

תום' ד"ה איתמר כו' היה גראה לחכמים דיחלוקו. עי' נכורות לף כח ע"צ מוס' ד"ה רציע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אפי' מגר רציעי קנה ורג אסי: (ג) שם

שייר נמי בכולה שדה אמר

רבה: (ג) שם ולה כוי נו׳

קבין אע"ג דלא מבלע קנים מכלל דכי מובלע וכו': (ד) שם והוי ט' קבין גמי

מנה: (ה) שם דמינה פליגא

מבי מר רבה הס"ד ואח"כ מה"ד וכתיב בהו בהנהו שטרי מכירה הכי הס"ד

אח"כ מה"ד פלגא וכו':

(ז) בא"ד הוו עלי עדים: (ק) תום' ד"ה איממר וכו'

דפליג משום דמספקא כל"ל

מוסף רש"י

. שודא דדייני. לפי ראור עיני הדיינים יטילו החובה א

הזכות, שודה לשון השלכה,

למה (שמהת שה) יכם כים **למתרגם שלה כימה** (כתובות צד. ועי"ש פה: וקדושין עד.).

מוסף תוספות

א. [ד]קים ליה לבעל הגמ׳ דלא נאמר שתי הלשונות לחלוק זה על זה

אלא שניהם אמרז רבא כדי

ארא שניהם אמון דבא כל לעשות שודא דדייני לפני שפעמים ראוי לעשות כך ופעמים ראוי לעשות כך

לפי מה שיהיה דעת הלוקח ודעת המוכר ולפי

מנהג המדינה ולפי הדמים.

לא"ם. ואין לפרש הכא [שודא] שיעשו הדיינים

תוד"ה שודא), דהא ודאי

כיון דמספקא מילתא למה

יוציאו הקרקע מבעלים יוציאו הקרקע מבעלים ראשונים בלא טענה. רניגו

ונה.

רבינו גרשום (המשך)

דאית ליה כולה. אבל אמר

ליה כי האי לישנא פלגא

(גיטין יד: ועיין לע^יי

כמו (שמות טו)

רה בים

(1) :635

רשב"ם ל"ה

עין משפם גר מצוה

ד א מיי' פכ"א מהל' מכירה הל' טו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי" ריט סעיף ד [ושודה דריינה]: מו בגדהו מיי שם הלי טו וסמג שם טוש"ע שם שם טוש"ע ח"מ סי' ריח סעיף כא:

רבינו גרשום בסירוגין מהו. כגון שהיו עומדין על המצרים ראובן ושמעון ולוי על רוח מזרחית יהודה יששכר זבולון על רוח דרומית ובנימין דן ונפתלי על רוח מערבית גד ואשר ויוסף על מערבית גד ראשר ויוסף על רוח צפונית ובין הני מצרים מכר לו שדה וכתב ליה מצר ראובן ולא כתב ליה מצר שמעון וכתב לו מצר לוי וכן לכל רוח דלג מצר . האמצעי שלא כתב לו. מהו האמצעי שלא כתב לו. מהו מי אמרי הואיל דמצר לו מצר לכל רוח הכל מצר לו וקנה בריבוע כל השדה על פני כולה או לא קנה . אלא כנגד המצר ד' שדות (כעין צורתו) דמאי דמצר (כפין בחומ) ומאי ומצר ליה קנה ומאי דלא מצר ליה לא קנה תיקו: מצר לו מצר ראובן עד דרך . שביל אחד שבמזרח ומצר שני שביל שני ומצר שלישי שני שביל שני ומצר רביעי שביל שלישי ומצר רביעי לא כתב לו: אמר רב קנה הכל. השדה והמצר חוץ ממצר רביעי משום דשייריה ולא כתבו: אלא תלם אחד על פני כל המצרים. משלש רוחות דמצר לו סמוך רמצר: כרב דאמר. שייר המצר רביעי שלא קנה וקא מוסיף רב אסי מדשייר למצר שייר לכולה שדה חוץ מתלם אחד שקנה. והני מילי דלא קנה מצר רביעי היכא דלא מובלע המצר בתוך השדה שהמצר עמוק . ונמוך מן השדה או גבוה יותר מן השדה שנראה כמו שאינו מן השדה: אבל מיבלע בשדה. דהמצר שוה עם השדה דמי כשדה עצמה ומכרו: וכי מבלע נמי לא אמרן דקני. דליכא עליה אמרן דקני. דליכא עליה דההוא מצר ריכבא. שורה של דקלים. דלא כשדה אחרת דמי ולא הוי ארוך כל כך כמקום זריעת ט' קבין . היינו שיעור שדה קטנה: . אבל אי איכא כו' לא קנה. אבל אי איכא כו לא קנה. משום דכשדה אחרת דמיא: ואיכא דאמרי כו'. ה"ג וכי לא מבלע נמי לא אמרן אלא דאיכא עליה ריכבא רדיקלא ואי נמי הוי כו' אבל ליכא עליה ריכבא ולא הרי ט' קבין קנה. דייקי' מהאי לישנא בתרא מכלל דכי מיבלע אע"ג דאיכא עליה ריכבא והוי ט' קבין קני. ושמטיוז מחרוייהו לישוא ושמעינן מתרוייהו לישנא דבשדה לא שייר דבמצר נמי מתרוייהו לישני דהיכא דמיבלע וכר׳ קני. ושמעינן נמי מתרוייהו דהיכא דלא מיבלע ואי איכא ריכבא אי היבלע ואי איכא ויכבא אי הוי ט' קבין לא קני דכשדה בפני עצמה דמיא. אבל מיבלע ואיכא עליה ריכבא איתמר להך גיסא ללישנא קמא דלא קני דכשדה בפני עצמה דמיא ואיתמר להך גיסא ללישנא בתרא דייקא מיניה דקנה. ולהיכא נמי דלא מבלע ולא איכא עליה ריכבא איתמר להך גיסא בלישנא קמא משמע דלא קנה ואיתמר להך גיסא ללישנא בתרא משמע דקנה דלאו כשדה אחרת דמיא דהואיל דליכא עליה ריכבא דהואל וליכם על היוני. שאם דדיקלי: שודא דדייני. שאם יראו ב״ד שדעתו של מוכר קרובה ללוקח שהוא אוהבו או שקרובו ומוכר לו בעין . יפה יתננה לחלקו של לוקח יפה יתננה לחלקו של לוקח ואם לאו למוכר: אמר רבה. אם היה בין שני שותפין קרקע ואמר אחד לאינש דעלמא מזבינא לך פלגא דאית לי בארעא

משמע דכל חלקו מקני ליה

יקנה הלוקח ההוא פלגא

איתמר להאי גיםא ואיתמר להאי גיםא שורא. אע"ג דבעלמא בכל דוכתי אמרינן המוליא מחבירו עליו הראיה ואוקי

ממונא בחזקת מריה בין היכא דמספקא בעובדא היכי הוה כגון לעיל (דף לב:) דאמר דאיכא סהדי למר ואיכא סהדי למר היכא דקיימא

ארעא תיקום בין מספקא לן בדינא כההיא דסוף השואל (ב"מ דף קב:) דמוקי שמואל למתני׳ באחד ששכר מרחן בבא באמלע החדש לכך יחלוקו דמספקא לן אי תפוס לשון ראשון או אחרון אבל בא בתחלת החדש כולו למשכיר בסוף החדש כולו לשוכר דהמע"ה אלא שכאן נראה לחכמים לעשות א שודא וגבי קדשה בעשרים ונתן לה ל' חלאין בפ' מי שמת (לקמן דף קמה.) דמספקא לןט לרבי יוסי אי קדושין לטיבועין ניתנו אי לאו ואין מונה לה בכסף כתובה מכסף קדושין אלא מחצה והיינו חולקין ולא בעי למימר המע"ה אע"ג דמסתמא לא סבר כסומכוס דלית הלכתא הכי ועוד דאוקי שמואל מתני׳ דקוף השואל דאיירי בה ר' יוסי בבא באמצע החדש היינו כרבנן דסומכוס וכן לרב אסי בפ"ק דבבא קמא (דף ט. ושם) גבי אחין שחלקו ובא בעל חוב וטרף חלקו של אחד מהן דאמרינן נוטל רביע בקרקע כו' דמספקא ליה אי כיורשים אי כלקוחות דמו וחולקין ולא אמר המע"ה וביש נוחלין (לקמן דף קכד:) נמי גבי בכור שאינו נוטל פי שנים במלוה דהו"ל ראוי ובמלוה שעמו אמר התם (דף קכו.) דפליג משום (ח) דהמע"ה דמספקא לן אי גמר ומשעבד נכסיו כל כך שיהא אביו מוחזק כדי שיטול בהן פי שנים או לא וחולקים מספיקא וכן (ב״מ דף פג.) דדרו באגרא ואיתבר משלם פלגה מהי טעמה נפיש לחד וווטר לתרי קרוב לפשיעה וקרוב לאונס בכל אלו "היה נראה לחכמים שיחלוקו והיכא דלא מפרש גמרא מידי אית לן למימר המע"ה והיכא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר וס"ל לדיין כחד מינייהו ועבד מאי דעבד עבד דהכי אמר בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מח:) השתא דלא איתמר לא כמר ולא כמר דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד ואי מספקא לדיין כמאן הלכמי המע"ה: **הזינא** להנהו שמרי דכתב בהו פלגא ראית לי בארעא פלגא. כלומר היו מגבין פלגא פלגא בארעא דאית לי ריבעה היו מגבין חותו ריבעה:

בסירוגין מהו אתיקו מצר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי ומצר רביעי לא מצר לו אמר רב יקנה הכל חוץ ממצר ורב (שמואל אמר אפי׳ מצר רביעי ושמואל אמר אפי׳ אסי אמר לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה סבר לה כרב דאמר שיורי שייר ומדשייר במצר שייר נמי (3 בכולהי אמר רבא הלכתא קנה הכל חוץ ממצר רביעי ולא אמרן אלא דלא מבלע אבל מבלע קנה וכי לא מבלע נמי לא אמרן אלא דאיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי תשעת קבין אבל ליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין 🌣 קנה מכלל דכי מובלע אע"ג דאיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי תשעת קבין יי קנה איכא דאמרי אמר רבא הלכתא קנה הכל ואפילו מצר רביעי ולא אמרן אלא דמבלע אבל לא מבלע לא קני וכי מבלע נמי לא אַמרן אלא דליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אבל איכא עליה ריכבא דדיקלא והוי תשעת קבין לא קנה מכלל דכי לא מובלע אף על גב דליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין לא קני ישמעינן מתרוייהו לישני דרבא דבשרה לא שייר ולא מידי יושמעינן נמי דהיכא דמבלע וליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין קנה "לא מבלע ואיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי מ' קבין לא קנה מבלע ואיכא עליה לא מבלע וליכא עליה אתמר לה להאי גיסא ואתמר לה להאי גיםא שישודא דדייני: אמר רבה יפלגא דאית לי בארעא פלגא פלגא בארעא דאית לי ריבעא א"ל אביי מאי שנא הכי ומ"ש הכי אישתיק אמר אביי אנא סברי מדאישתיק קבולי קבלה ולא היא חזינא הנהו שמרי דנפקי מבי מר וכתיב בהו הכי פלגא דאית לי בארעא פלגא פלגא בארעא דאית לי

ריבעא ואמר רבה מצר ארעא דמינה ש פלגא פלגא מצר ארעא דמינה פסיקא מ' 🖘

לדבר דטורח היה לו לכתוב כולם ודלגם בסירוגין ליתן מלר בכל ד׳ רוחות או דלמא ה"נ לא מכר אלא כנגד אותן של מצר ובאלכסון כזה: שמעון ראובן לא קנה קנה בנימין אנימין 추 등 יהודה לא קנה 음을 יששכר זבולון

לא קנה אלא באלכסון היינו משום

דדרך למכור תלם אחד בין ב' שדות

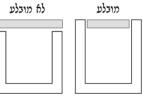
אבל אין דרך למכור בסירוגין ורגלים

בסירוגין מהו. כגון שהיו מקיפין אותו שמונה בני אדם שנים לכל

רוח ראובן ושמעון מן המזרח לוי ויהודה מן הלפון יששכר וזבולון מן

המערב יוסף ובנימין מן הדרום וכתב ראובן מלר מזרח לוי מלר לפון יששכר תלר מערב יוסף מלר דרום. אם תמלא לומר כמין גאם

לא קנה קנה קנה הכל. כל מה שמובלע בתוך ג׳ המלרים: חוץ ממלר ד'. התלם עלמו של מצר רביעי לא קנה דלהכי אהני מאי דלא כתב מצר רביעי: אפינו מלר רביעי. דהאי דלא כתביה משום דלא לריך: מלם אחד על פני כולה. אלל ג' המלרים כמין חי"ת: סבר לה. רב אסי כרב דאמר דהאי דלא כתביה משום דשיורי שייר לעלמו מן השדה ועדיפא דרב אסי מדרב דקסבר רב אסי מדשייריה למצר שייריה נמי לכולה שדה שכנגד המלר ומיהו אהני ג' מלרים שכתב לקנות פורתא דהיינו תלם אחד אצל המצרים: ולא אמרן. דלא קנה מצר רביעי אלא דלא מבלע בתוך שני המלרים שמכאן ומכאן אלא

הולך על פני שניהם כזה:

אבל מובלע. כזה קנה כל מה שיש בתוך המלרים: הכי גרסינן וכי לא מובלע נמי לה המרן הלה בדהיכה עליה ריכבא דדיקלא והוי תשעת קבין אבל ליכא עליה ריכבא דדיהלא ולא הוי משעם קבין אף על גב דלא

בארעא דאית לי מזכינא לד משמע דמההיא פלגא ין משמע החוויא פיגא דמגיע לחלקו מזבין ליה החצי והיינו ריבעא דכולה שדה קנה: א"ל אביי. מ"ש בהאי לישנא דקנה פלגא מ״ש באידך דלא קנה מש באין ויא קנה. אלא ריבעא: דקבולי קבלה. דאידי ואידי פלגא: מבי מר. מבי רבה: אמר רבה. אם יש לב' שותפין קרקע וחלקוה ביניהן ואמר חד מן השותפין לאחר קרקע מן השותפין לאחו קוקע שלי אני מוכר לך ומצר לו ללוקח מצד אחד מצר ארעא דמינה פליגא כלומר חלק שותפי שחלק עמי . הוא מצר אחד ודאי אמרי׳ ליה פלגא ללוקח שכל חלקו מכר לו עד חלק שכל חלקו מכר לו עד חלק שותפו: אבל אי אמר ליה בהאי לישנא קרקע שלי אני מוכר לך ומצר לו מצר אחד בהאי לישנא לרוח פלוני בואי לישנא לווזו פלוני ארעא דמינה פסיקא לא קנה בה הלוקח אלא שדה של ט' קבין דאמרי דהכי אמר ליה המוכר ללוקח לרוח פלוני מצר ארעא דילי שדה ומכרתי לך והשאר שיירתי לי ולא קנה כל חלקו: א"ל אביי. מ"ש בהאי לישנא דקנה פלגא ומ״ש בהאי לישנא דלא קנה אלא ט׳ קבין כלבד: בין מצר ארעא. דמינה פסיקא. הכל אחד: אי א״ל ואליז מצרנהא האחרים ופירשן למזרח מצר פלוני למערב מצר פלוני וכן כולם:

מובלע נמי קנה מכלל דכי מובלע ולא אין אע"ג דאיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי ט' קבין קנה. ואמאי דקאמר רבא בהדיא חוץ ממלר רביעי קאי ואוקמה בדלא מובלע וקמפרש וכי לא מובלע נמי דאמרן לא קנה לא אמרן אלא דאיכא עליה הרכבת דקלים הנטועים שם אי נמי דהוי ההוא מצר חשעת קבין כשיעור שדה בפרק ראשון (לעיל דף יא.) דכיון דחשיב שייריה לעלמו וקדייק גמרא מכלל דברי דרבא אנו למדים מדאוקמיה להאי חוץ ממלר רביעי בתרתי לריעותא בדלא מובלע וכגון דאיכא עליה ריכבא דדיקלי מכלל דאי מובלע אע"ג דאיכא עליה ריכבא דדיקלי קנה דליכא אלא חדא לריעותא: איכא דאמרי כו' ואפי' מלר רביעי ולא אמרן אלא דמיבלע אבל לא מיבלע לא קני וכי מיבלע נמי לא אמרן אלא דליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי סשעם קבין אבל איכא כו' אע"ג דמיבלע נמי לא קנה מכלל דכי לא מיבלע אע"ג דליכה עליה כו' לה קני ה"ג לה. והכי פירושה מדחוקמה רבה להאי ואפי׳ מלר רביעי בתרתי לטיבותה בדמיבלע וליכה עליה מכלל דאי לא מיבלע אע"ג דליכא עליה כו׳ לא קנה משום דאיכא חדא לריעותא. וקפסיק גמרא ושמעינן מהני תרי לישני דרבא כו׳ דאע"ג דפליגי כדלקמן בהכי מיהא לא פליגי וכן הלכה דבארעא לא שייר אלא במצר רביעי דהיינו כרב והיכא דמיבלע וליכא עליה קנה דאיכא תרתי לטיבותא והיכא דלא מיבלע ואיכא עליה כו׳ לא קנה דאיכא תרתי לריעותא. מיבלע ואיכא עליה א"נ לא מיבלע וליכא עליה דהיינו חדא לטיבותא וחדא לריעותא אמרי לה בתרי לישני ואליבא דרבא ללישנא קמא קנה ללישנא בתרא לא קנה. וקפסיק גמרא שודא דדייני השלכת הדיינין מאחר דמספקא לן נעביד שודא הכל לפי הענין שיראו הדיינין ויכירו המוכר עינו יפה או רעה הכל לפי אומד דעתם. ומיהו בשאר מקומות דמספקא לן בתרי לישני הלכתא כמאן לא אמרינן שודא דדייני עד שיפרש כי הכא אלא המע"ה: אמר רבה. ראובן ושמעון שהיה להם שדה בשותפות ומכר ראובן את חלקו לאיניש מעלמא וכתב לו כן פלגא דאים לי בארעא כלומר החלי שיש לי בשדה זו אני מוכר לך: פלגא. כלומר כל חלי השדה מכר ולא שייר לעלמו כלום. אבל אם כתב לו פלגא בארעא דאית לי אני מוכר לך: ריבעא. זבין ליה רביע השדה דהיינו חלי חלקו דהכי קאמר ליה החלי אני מוכר לך מקרקע שלי נמלא מחצי השדה שיש לו מכר החצי דהיינו רביע כל השדה: **א"ל אביי מאי שנא הכי כו'.** כי היכי דפלגא דאית לי בארעא פלגא הכי נמי פלגא בארעא דאית לי פלגא דהכי משמע פלגא אני מוכר לך בהך ארעא והאי דמסיים דאית לי אמאי דקאמר פלגא קאי כלומר אותו חלי שיש לי אמרתי לך למכור: **מבי מר.** רבה (1). וכתיב הכי בהנהו שטרי מכירה פלגא דאית לי בארעא פלגא כו' כלומר אותו שטר שהיה כתוב בראשו איך פלוני אמר לנו הוו 🕦 עדים שאני מוכר לפלוני פלגא דאית לי בארעא היה מוכיח בסופו שפלגא היה מוכר לו שכך היה כתוב וקנה פלוני מן פלוני חלי השדה בכך וכך ממון ואותו שכתוב בו פלגא בארעא דאית לי היה מפרש בסוף השטר שהקנה לזה הלוקח רביע השדה: מצר ארעא דמינה פלגא פלגא. ראובן שהיה לו שדה ומכר מקלחו לשמעון ללד מערב ומלד מזרח עכב לעצמו ולא פירש כמה מכר וכמה שייר לעצמו אלא כך כתב המצרים שדה פלוני שאני מוכר לפלוני מצד מערב לוי ומצד מזרח ארעא דמינה פלגא הקרקע עלמה שהיא שלי שחלוקה ממנה זו שמכרתי הוא מלר מזרחי שלה פלגא מכר לו דהא קאמר דמינה פלגא דמשמע חלוקה לחלאין: דמינה **פסיקה.** משמע שדה הראויה לפסוק מקרקע אחרת דהיינו לכל הפחות תשעה קבין כדתנן בפ' ראשון _{ולפיל} יה), אין חולקין את החלר כו'

קבין א"ל אביי מאי שנא הכי ומ"ש הכי

אישתיק סבור מינה אידי ואידי פלגא